

<https://helda.helsinki.fi>

Romanit ja kansainvälinen muuttoliike

Vincze, Enikő

Gaudeamus

2018

Vincze , E & Enache , A 2018 , Romanit ja kansainvälinen muuttoliike . julkaisussa K Miklossy & J Nikula (toim) , Demokratian karikot : Itäinen Eurooppa suuntaa etsimässä . , 4 , Gaudeamus , Helsinki , Sivut 94-107 .

<http://hdl.handle.net/10138/309895>

unspecified
publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

4

ROMANIT JA KANSAINVÄLINEN MUUTTOLIIKE

ANCA ENACHE & ENIKŐ VINCZE

Itäisen Euroopan arviolta 9–12 miljoonaa romania kuuluvat alueen köyhimpään väestönosaan, ja monet ovat paenneet Euroopan rikkaampiin valtioihin paremman elämän toivossa. YK:n mukaan Romania oli vuonna 2015 maailman 20 suurimman siirtolaisten lähtömaan joukossa, sillä sen kansalaisista yli 3,4 miljoonaa eli 17 prosenttia asui toisessa maassa.¹ Romaniassa vuonna 2016 tehdyn vähimmäistoimeentulon korotuksen jälkeen 44 prosenttia työntekijöistä ansaitsi alle 200 euroa (925 RON) kuukaudessa,² ja 25 prosenttia väestöstä oli köyhyysriskin alaisia (nettotulot alle 173 euroa).³ Romaniassa köyhyysriski, sosiaalisen syrjäytyminen ja aineellinen puute koskivat suurempaa osaa väestöstä kuin missään muussa Euroopan unionin jäsenmaassa. Työtä tekeviä on vähemmän kuin useimmissa muissa jäsenmaissa, mutta alhaisen työssäkäyntiasteen talouksissa asuvien alle 60-vuotiaiden määrä on monien EU-maiden ja jopa EU:n keskiarvoa alhaisempi. Näin ollen Romaniassa on paljon työssäkäyviä köyhiä. EU-maista Espanja, Saksa ja Iso-Britannia ovat Bulgariasta ja Romaniasta lähtevien romanien suosituimpia kohteita. Pohjoismaihin on muutettu huomattavasti vähemmän.

Tästä huolimatta Romaniasta ja Bulgariasta tulevien ”romanikerjäläisten” näkyvyys näiden maiden pääkaupungeissa on tiukentanut asenteita.

Romanien muuttoliikettä pidetään yleisesti erillisenä ilmiönä muusta eurooppalaisesta tai suomalaisesta muuttoliikkeistä. Erottelussa korostuu romanien määrittelemisen kerjäläisiksi, joiden toiminta vertautuu epämääräisiä tuloja tuottavaan, rikolliseen toimintaan. Tässä luvussa käsitellään romanialaisten siirtolaisuutta Euroopan unionin itälaajentumisen yhteydessä. Lisäksi tarkastellaan suomalaisten suhtautumista romaneihin ja pohditaan kovenevien asenteiden yhteyttä Suomen hyvinvointivaltion perusteiden rapautumiseen ja poliittiseen ilmapiiiriin. Luvussa osoitetaan, että köyhän romaniväestön huonossa kohtelussa on havaittavissa idän ja lännen valtasuhteiden uudelleenmäärittelyä.

ROMANIAN ROMANIEEN MUUTTOLIIKKEEN TAUSTAT

Monen tutkijan mukaan Euroopan unionissa on nähtävissä historiallisten imperiumien piirteitä, kuten ehtoja saneleva politiikka, keskuksen ja periferian asetelma sekä sivistykseen vetoaminen.⁴

Euroopan unionin ehdollisuuspolitiikka on näkynyt monessa vaiheessa ja monin tavoin. Pääehtona entisten valtiotalouksien maiden Euroopan unioniin liittymiselle oli valtion omistamien yritysten yksityistäminen. Romania oli tottunut lännen tarjoamien etujen ehdollisuuteen jo 1970-luvulta lähtien, kun ensimmäiset kauppasopimukset Euroopan yhteisön kanssa syntyivät. Myös jäsenyys Kansainvälisessä valuuttarahastossa (IMF) vuodesta 1972 oli opettanut, että rahaston lainoilla oli tiukat ehdot.

1990-luvulla alkaneen ehdollisuuspolitiikan uutuus piili siinä, että tuolloin uusliberalistisesta kapitalismista tuli maailmanlaajuisen ilmiö. Neuvottelut Romanian ja EU:n välillä alkoivat vuonna 2000, ja jäseneksi se tuli vuonna 2007, jolloin se täytti EU:n kriteerit. EU:n komission lokakuussa 2005 laatimassa raportissa korostettiin kuitenkin markkinavoimien paineisiin valmentavien rakenneuudistusten jatkamisen tarpeellisuutta. Uudistusohjelman ytimessä oli velvoite yksityistää valtio-omisteiset yritykset. Se oli myös IMF:n

2011 väestölaskentaan sekä EU:n, Maailmanpankin, kansalaisjärjestöjen ja tutkijoiden arvioihin.

Maa	Viralliset tiedot määrästä	%	Arvio määräs- tä (milj.)	%
Bulgaria	352 000	4,9	0,75–0,8	10,4–11
Romania	619 000	3	1,7–2,5	8,5–12,5
Slovakia	105 000	2	0,38	7
Tšekki	20 000	0,2	0,2	2
Unkari	309 000	3	0,75–1	7,5–10

KATALIN MIKLÓSSY

ja Maailmanpankin lainoilleen asettama ehto. Romanian hallitukset yhdessä edellä mainittujen kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa uskoivat, että maan taloudelliset ongelmat ja talouden taantuminen johtuivat yritys- ja pankkialan rakenteellisista ongelmista. Toisin sanoen ongelmien tulkittiin johtuvan hitaasta ja takkuilevasta yksityistämisestä sekä heikosta hallinnosta, jotka puolestaan johtivat palkkojen ”liialliseen kasvuun”.⁵

Romania ja Bulgaria liittyivät Euroopan unioniin lähes samanaikaisesti, kun maailmanlaajuinen finanssikriisi puhkesi. Kriisiä yritettiin hallita yksityistämällä valtiososialistista taloutta vauhdilla, ja samanaikaisesti valtio vetäytyi kehitys- ja sosiaalipalveluiden tarjoajan roolista. Talouden sääntelyä lievennettiin, julkisia menoja leikattiin jyrkästi ja kotimarkkinat avattiin ulkomaisille investoinneille. Romanian hallituksen vuosina 2011–2014 toteuttama niin sanottu kirittämispolitiikka toisti rakennesopeuttamisohjelman periaatteita, jonka tarkoituksena oli alun perin saattaa itäisen Euroopan maiden talous- ja elintaso kehitys kohti lännen tasoa. Romanian hallitus pani täytäntöön Eurooppa-neuvoston vuonna 2010 tehdyn päätöksen jäsenvaltioiden finanssipolitiikan yhteensovittamisesta ja alistamisesta koordinointiin. Vaikka hallitusten uudistukset määriteltiin Romaniassa ”kriisintorjunta-

toimenpiteiksi”, ne loivat suotuisat olosuhteet pääoman kasautumiselle ja vaikeuttivat varallisuuden siirtoa, ja siten ne syvensivät eriarvoisuutta.

Minimaalisen hyvinvointivaltion malli oli epäsuhtainen EU:n läntisten jäsenvaltioiden sosiaalipalveluiden kanssa, ja siten kuilu Romanian ja lännen välillä syveni entuudestaan. Työttömyys ja taloudellinen epävarmuus lisääntyivät, ja taloudellinen epätasavarvo Länsi- ja Pohjois-Euroopan porteille ilmestyneiden köyhien, elantoa etsivien ihmisten ja EU:n vauraimpien valtioiden kansalaisten välillä oli yhä ilmeisempi.

Tässä esiin tulee toinen imperiumia muistuttava piirre: jako keskukseen ja periferiaan. Euroopan unionin epätasaisesta kehityksestä kielii kuilu ”kehittyneiden” ja ”kehittymättömien” maiden välillä.⁶ EU:n jäsenmaille itälaajentumisen tärkeänä houkuttimena oli entisten sosialististen maiden tarjoamat luonnonvarat ja halpa, usein työehtosopimusten ulkopuolelle jäävä työvoima. Nämä maat olivat samalla avoimia markkinoita monikansallisten yritysten toisaalla tuottamille hyödykkeille sekä eri rahoitusjärjestöjen rahoitustuotteille. Näiden seikkojen vuoksi Romaniassa ja Bulgariassa on paljon köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä, suuret tuloerot, huonokuntoisia asuntoja ja korkeat asumiskustannukset.

Euroopan unionin imperiumimaisuuden kolmas piirre on entisten valtiososialististen maiden modernisaatio- ja demokratisointiprojekti. Jotta maat saattoivat liittyä Euroopan unioniin, niiden piti irtaantua täysin sosialistisesta menneisyydestään, sillä valtiososialismia pidettiin vähempiarvoisena yhteiskuntajärjestelmänä.⁷ Läntisten medioiden välittämässä mielikuvissa poliittiset järjestelmät yhdistyivät maantieteellisiin alueisiin ja näitä alueita asuttaviin ihmisiin: vähempiarvoista kommunistista järjestelmää sietivät vuosikymmenet vain vähempiarvoiset ihmiset. Poliittisten eliittien ja asiantuntijoiden mukaan tämä oli muutettavissa EU:n vaikutuksella. Ongelmia tarkkailemalla – kuten liian vähäistä yksityistämistä ja liberalisoitumista, taloudellista epävarmuutta, köyhyyttä, korruptiota tai demokratiavajetta – oli helppo päätellä, että *nämä ihmiset ja nämä alueet* olivat muuttumattomia. Tällaista

tulkintaa voi pitää virheellisenä, sillä huomattava osa ongelmista johtui tavasta, jolla siirtymä markkinatalouteen toteutettiin.

Lopulta romaneista muodostui koko itäisen Euroopan alueen alempiarvoisuuden ja muuttumattomuuden symboli. Köyhä väestö on haavoittuvaista ja riippuvaista niukoista sosiaaliavustuksista, ja köyhiä saatetaan käyttää hyväksi työmarkkinoilla. He joutuvat työskentelemään epävirallisissa oloissa, joissa heitä eivät suojaa palkkatyötä säätelevät lait. Heidät on pakotettu sekä maantieteellisesti että symbolisesti syrjäisille alueille, joissa ei ole työmahdollisuuksia. Romanit nähdään rotuna, joka geneettisten ominaisuuksien ja muuttumattomien kulttuuristen erityispiirteiden vuoksi ei kykene mukautumaan uuden demokratian sivistystason vaatimiin normeihin.

SUOMEN MUUTTUVA HYVINVOINTIJÄRJESTELMÄ JA ROMANISIIRTOLAISET

Romanikerjäläisiä alkoi saapua Suomeen, kun Romania ja Bulgaria liittyivät EU:hun vuonna 2007. Monet puolueet ovat pitäneet tätä vaikeana poliittisena ongelmana. Esimerkiksi perussuomalaiset esittävät poliittisessa ohjelmassaan (2015) suorasukaisesti, että Romanian ja Bulgarian EU:hun liittymisen myötä saapuvilla romaneilla on yhteyksiä ”enemmän tai vähemmän järjestäytyneeseen rikollisuuteen”.⁸ Puolue toteaa myös, että kerjääminen pitäisi kieltää lailla. Perussuomalaiset eivät kuitenkaan ole ainoita, jotka ovat olleet kriminalisoimassa kerjäämistä. Vuonna 2014 yli 100 jäsentä kuudesta eri eduskuntapuolueesta, mukana kokoomus, sosiaalidemokraatit ja keskusta, valmisti yhdessä lakiesityksen, jonka tavoitteena oli tehdä kerjäämisestä laitonta, ellei sille ollut etukäteen myönnettyä lupaa.⁹ Poliitikkojen säännöllisistä kerjäämisen kieltävistä aloitteista huolimatta ainoastaan aggressiivinen kerjääminen kiellettiin Suomessa vuonna 2017.

Kerjäämisellä hankittujen tulojen lisäksi asunnottomuus ja epävirallisissa leireissä tai asutuksissa yöpyminen ovat olleet romanisiirtolaisia koskevan politiikan ytimessä etenkin Helsingissä. Luvattomissa paikoissa yöpyminen on kuntalain vastaista, joten romanit

ovat saaneet ajoittain varoituksia tai häätöuhkauksia. Näkyvin ja symbolisin häätö nähtiin vuonna 2011, kun viranomaiset häätivät ainakin kolmekymmentä Kalasatamassa nukkuvaa romania ja sulkiivat sinne perustetun leirin.¹⁰ Häädön jälkeen romanisiirtolaiset järjestivät yöpymisensä symbolisestikin syrjäisille alueille tai metsiin, joissa oleskelu ei häiritsisi asukkaita tai viranomaisia. He kehittivät myös erilaisia strategioita, kuten telttojen purkamisen aamuisin asutuksen näkyvyyden vähentämiseksi. Koska Helsingin kaupungin järjestämä yömajoitus on tarkoitettu ainoastaan kaupungin asukkaille eikä EU-turisteille tai tilapäisille maahanmuuttajille, romanit nukkuivat ulkona tai hylätyissä tiloissa myös talvisin.

Vapaa liikkuvuus -verkosto on ajanut yömajoitusoikeutta, ja talvella 2016 verkoston aktivisti kuvasi romanisiirtolaisten yöpymisolosuhteita Helsingissä ja teki valituksen Suomen eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle. Tämän jälkeen Helsinki alkoi yhdessä Diakonissalaitoksen ja Helsingin seurakuntayhtymän kanssa järjestää talvihätämajoitusta, jo ennen oikeusasiamiehen päätöstä. Kaupungin asukkaille tarkoitettu majoitustila oli kapasiteetiltaan pieni, joten romaneille ja paperittomille henkilöille järjestettiin toinen majoitus. Valitukseen liittyvässä päätöksessään oikeusasiamies katsoi, että kaupunki oli täyttänyt huolenpitovelvollisuutensa. Oikeusasiamies kannusti päätöksessään lisäksi selventämään hätämajoitukseen oikeuttavaa kansallista lainsäädäntöä, sillä ongelmat olivat ajankohtaisia myös muissa kunnissa. Vuonna 2017 Diakonissalaitos ja Helsingin seurakuntayhtymä järjestivät yhdessä kaksi kunnan rahoittamaa hätämajoitusta paperittomille ja EU:sta tuleville romaneille.

Romanien terveydenhuoltoa käsiteltiin vuonna 2014, kun sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta keskusteltiin paperittomien oikeudesta terveydenhuoltoon. Keskusteluun osallistuivat useat viranomaiset, esimerkiksi KELA, Vähemmistövaltuutetun toimisto, Lapsiasian valtuutetun toimisto ja järjestöt, muiden muassa Ihmisoikeusliitto, Pakolaisapu, Pro-tukipiste. Suurimmalla osalla Suomeen tulevista romaneista ei ole lähtömaassaan sairausvakuutusta tai eurooppalaista sairaanhoitokorttia.¹¹ Ministeriölle tekemissään suosituksissa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos totesi,

että paperittomien henkilöiden oikeus terveyspalveluihin tulisi olla laajempi ja että Euroopan komission tulisi laatia sitovat säännöt EU-kansalaisten oikeuksista terveyteen. Lainsäädännön muutoksia käsiteltiin Suomessa, mutta ainoastaan yksi aloitteista vietiin hallitukseen, jossa se hylättiin.¹² Vuonna 2011 vapaaehtoiset aktivistit ja kansalaisjärjestöt alkoivat tarjota peruspalveluja paperittomille Global Clinic -palvelun kautta. Vuonna 2013 Helsingin kaupunginvaltuusto päätti tarjota terveydenhuollon raskaana oleville naisille sekä lapsille. Näitä oikeuksia laajennettiin vuonna 2017 niin, että paperittomat maahanmuuttajat ja EU:n alueelta tulevat romanit ovat oikeutettuja samaan terveydenhuoltoon kuin turvapaikanhakijatkin.¹³

Sosiaalista tukea ja päivämajoitusta on järjestetty Helsingissä jo vuodesta 2008 lähtien, tässäkin tapauksessa kansalaisjärjestöjen ja paikallisten tahojen yhteistyönä. Tämän vuoksi siirtolaisille tarkoitettujen palveluiden järjestäminen muistuttaa monikulttuurisuustyötä, jossa toimintaan osallistuu erilaisista kulttuurisista taustoista tulevia ja jossa otetaan huomioon yhteisöjen monimuotoisuus.¹⁴ Helsingin Diakonissalaitos on ollut pääosassa kunnan palveluntarjoajana, ja kun se keskittyi aluksi pääasiassa humanitaarisen avun toimittamiseen ja tiedonkeruuseen, viime vuosina sen toiminta on siirtynyt romanien kotouttamiseen – eli toiminnassa on edetty avunannosta osallistumiseen ja voimaannuttamiseen.¹⁵ Lisäksi kansalaisjärjestöt, aktivistit ja muut paikalliset toimijat ovat yhä useammin viritelleet yhteistyötä romanisiirtolaisten kanssa.¹⁶ Poliitikanteossa on puolestaan ollut havaittavissa niin sanottu politiikan kunnallistaminen, mikä tarkoittaa, että valtio on delegoinut tiettyjä ryhmiä koskevan päätöksen paikallisille viranomaisille.¹⁷

KERJÄÄMINEN RODULLISENA ILMIÖNÄ

Romanisiirtolaiset kuvataan usein julkista ja sosiaalista järjestystä uhkaavaksi, rikollisuutta edistäväksi sosiaaliseksi ongelmaksi.¹⁸ Näissä tulkinnoissa kokonaisia romaniyhteisöjä on niputettu yhteen ja heistä on alettu käyttää yleiskieleen vakiintunutta sanaa

”romanikerjäläiset”. Kerjäämistä on pidetty osana romanien ”irtolaisuutta” ja liikkuvaa elämäntapaa

Suurin osa Helsinkiin tai muihin Pohjoismaiden pääkaupunkeihin kausittain elannon perässä tulevista Romanian ja Bulgarian romaneista tekee kotimaassaan epävarmaa, turvatonta ja tekijänsä leimaavaa harmaata työtä. Jatkuva kamppailu perheen päivittäisten menojen kattamiseksi on edistänyt kansainvälisen liikkuvuuden kehittymistä strategiaksi, jolla laajennetaan perheen tuloperustaa.¹⁹

Suomessa nopein työllistymisen muoto köyhille itäeurooppalaisille siirtolaisille on epävirallinen katutalous, kerjäämisen ohella pullojen tai muiden kierrätettävien esineiden kerääminen, kadulla musisointi tai *Iso Numero* -lehden myyminen. Tällainen toiminta on nopea keino saada päivittäisiä tuloja, eikä sen tekemiseen tarvita muodollista koulutusta tai kielitaitoa. Tämä on valtaväestön näkökulmasta järjestystä rikkovaa ja säätelemätöntä kaupankäyntiä. Romanisiirtolaisilla ei juuri ole mahdollisuuksia saada työtä virallisilta markkinoilta, ja huomattavan moni tekeekin palkkatyötä epävirallisesti. Tälle työlle ominaista on epävarmuus ja hyväksikäyttö.²⁰

Romanisiirtolaisten tekemää harmaata työtä tulisikin analysoida yhteydessä maahanmuuttajien asemaan Suomen työmarkkinoilla. Maahanmuuttajat ovat usein työttömiä ja työmarkkinoiden marginaalissa. He työskentelevät monesti määräaikaississa, osa-aikaississa tai huonopalkkaisissa töissä. Lisäksi maahanmuuttajaryhmien työllistymisessä on eroja lähtömaasta riippuen, mikä osoittaa selvästi, että työmarkkinoilla vallitsee rotuennakkoluuloja. Virallisen talouden tarjoamat mahdollisuudet ovat hyvin heikot romanisiirtolaisille, joilta puuttuvat työelämässä tarvittavat suhteet.²¹

Sen sijaan että romanien kerjääminen olisi Suomessa käsitetty vaihtoehtojen ja mahdollisuuksien puutteeksi työmarkkinoilla, sitä on pidetty romanien luonteenpiirteenä tai jopa kulttuuri-perinteenä. Suomen romanit on historian kulussa määritelty uhkaaviksi irtolaisiksi tai etnisesti poikkeaviksi. Nämä määritelmät on ulotettu koskemaan ”romanikerjäläisiksi”, ”itäeurooppalaisiksi romaneiksi” ja ”liikkuvaksi väestöksi” kutsuttua ryhmää. Tämä arkipäiväinen, etnisyyteen, yhteiskuntaluokkaan, sukupuoleen ja

näistä johtuvaan sosiaaliseen valvontaan perustuva leima on siis vahvistanut ei-toivotuiksi romanisiirtolaisiksi määriteltyjen ihmisten yleistä syrjäytymistä. Lisäksi niin kauan kuin romanisiirtolaisia kuvataan irtolaisuuden, harmaan talouden, etnisyyden tai turvallisuuden näkökulmasta, on olemassa perusta nationalistiselle pyrkimykselle näiden henkilöiden elämän hallintaan, valvomiseen ja rajaamiseen.²²

Suomessa olevien romanisiirtolaisten syrjäytyminen on kehittynyt rinnakkain Euroopassa tapahtuneiden poliittisten ja taloudellisten muutosten kanssa. Pohjoismaat ja Suomi on yhdistetty laadukkaisiin hyvinvointipalveluihin ja tasa-arvoisuuteen. Eriarvoisuus on kuitenkin lisääntynyt 1990-luvulta lähtien ja hyvinvointijärjestelmiä on supistettu huomattavasti. Koska maahanmuutto on tärkeä osa hyvinvointivaltion tulevaisuutta, näitä ryhmiä käsitellään politiikassa työmarkkinoita hyödyttävien panosten sekä oletettujen kulttuuristen erityispiirteiden näkökulmasta. Tällaista näkökulmaa on kutsuttu ”hyvinvointisovinismiksi”. Sen mukaan hyvinvointivaltion sosiaali- ja terveystaloudet tulisi rajata vain syntyperäiselle väestölle ja maahanmuuttajien oikeutta niihin tulisi rajata tai säädellä.²³

ROTUENNAKKOLUULOT JA ITÄISEN EUROOPAN ROMANIT

Euroopan unionin kulmakivi, pääoman ja ihmisten vapaa liikkuvuus, näyttäytyy todellisuudessa kaksisuuntaisena prosessina. Toisaalta pääoma ja monikansalliset yritykset siirtyvät EU:n reunamaihin halvan työvoiman perässä. Toisaalta taas yksityistämisen ja pääoman kertymisen yhteydessä syntyneet työttömät ja köyhtyneet työläiset muuttavat valtion rajojen yli oloihin, jossa myös isäntävaltio kärsii tilapäistyön, epätavallisen tuotannon ja pätkätyöläisyyden lisääntymisestä. Kaikkialla markkinoiden epätasainen kehitys on johtanut siihen, että palvelualalla ja tehdasteollisuudessa työ on heikosti palkattua. Kehittyneissä maissa tarvitaan lisää työperäisiä maahanmuuttajia, jotka tekisivät nämä matalapalkkaiset ja epävarmat työt. Kehittyvien maiden työikäisellä väestöllä on kaksi vaihtoehtoa: tehdä heikosti palkattua työtä kotimaan työ-

markkinoilla tai muuttaa ulkomaille parempien tulojen perässä. Kuten poliittiset keskustelut ihmisten vapaasta liikkuvuudesta osoittavat, romanivastainen maahanmuuttopolitiikka ja sen taustalla piilevä rasismi ovat ristiriidassa vanhojen EU:n jäsenvaltioiden korostaman vapaan liikkuvuuden kanssa. Näyttää siltä, että pää-oman vapaa liikkuvuus sallitaan mutta etenkin itäisestä Euroopasta tulevan työvoiman vapaa liikkuvuus ei.²⁴

Nykyisessä muodossaan romanivastaisen rasismin tarkoituksena on suojella EU:n ydinvaltioita reunavaltioiden köyhän, primitiivisenä pidetyn väestön ”invaasiolta”. Juuri ne tahot, joilla on ollut olennainen rooli tuon köyhyyden luomisessa ja ylläpitämisessä, leimaavat Romaniasta ja Bulgariasta kotoisin olevia köyhimpiä ihmisiä ja yhdistävät romanit ryhmänä itäeurooppalaiseen köyhyYTEEN. Tämä on tapahtunut ajamalla hintojen vapauttamista, sosiaaliturvan leikkaamista ja asumisen julkisten investointien vähentämistä.

Samalla Romanian ja Bulgarian poliittiset päättäjät – jotka hyötyvät taloudellisesti uudesta järjestelmästä – tekevät parhaansa

etäännyttääkseen itsensä omasta, romaneiksi määritellystä väestöstään ja syyttävät sitä kaikista niistä epäonnistumisista, joita ovat kohdanneet matkallaan Euroopan unionin luvattuun maahan. Kun romaneiksi määriteltyjä ihmisiä pidetään sosiaaliturvariippuvaisina, köyhiä syytetään köyhyydestä. Hyväksikäytön ja valvonnan suhteita romanien ja muun maailman välillä pitää yllä se, että köyhä romaniväestö häädetään keskiluokkaistuvilta ja uudistuvilta asuinalueilta ja pakotetaan sellaisille alueille, jotka ovat infrastruktuuriltaan kehittymättömiä ja arvoltaan alhaisempia.²⁵

Köyhien romanien rodullinen leimaaminen toimii EU:n ydin- ja reunavaltioiden välisenä siteenä, jossa itäisen Euroopan maiden yhteys köyhiin ja romaneihin määrittää myös näiden maiden poliittista asemaa. Näitä rodullisia ja kulttuurisia representaatioita käytetään Euroopan unionin epätasaisen kehityksen selittämiseen ja niillä oikeutetaan ulkomaisen pääoman tunkeutuminen yhä syvemälle alikehittyneille alueille.

Luvun suomentanut Katja Nikula

LUKU 4: ROMANIT JA KANSAINVÄLINEN MUUTTOLIIKE

1. Bechir 2016.
2. Eurostat 2018. Vuoden 2018 alussa vähimmäistoimeentulon raja nostettiin 1162 RON:iin (noin 250 euroa).
3. Eurostat 2015a.
4. Behr, Hartmut & Stivachtis 2016.
5. IMF 1999.
6. Smith 2008; Harvey 2006.
7. Verdery & Chari 2009, 6–34.
8. Perussuomalaiset 2015.
9. Yle uutiset 2014.
10. Yle uutiset 2011.
11. Puurunen, Enache & Markkanen 2016.
12. Kontula & Hämäläinen 2015.
13. Teivainen 2017.
14. Pyykkönen 2007, 197–224.
15. Puurunen, Enache & Markkanen 2016.
16. Saarinen, Puurunen, Markkanen & Enache 2018.
17. Fassin 2013.
18. Warius & Larsdotter 2011.
19. Vincze 2015, 14–38; Markkanen 2012; Enache 2012.
20. Tervonen & Enache 2014.
21. Valtonen 2001, 421–438; Forsander 2007.
22. Tervonen & Enache 2017.
23. Keskinen 2016, 352–370.
24. Vincze 2014, 435–442.

25. Vincze 2015, 14–38.